

life olunca ondan sonra kendisinin halife olması şartıyla Abdülmelik'e biat etti. Ancak bir müddet sonra Abdülmelik'in de kendi oğullarını veliaht ilân etmek istediğini anladı. Halifenin Züfer b. Hâris üzerine yürümek için Dimaşk'tan ayrılmasını fırsat bilen Eşdak isyan ederek Dimaşk'a girdi ve hazineleri ele geçirdi (69/689). Seferden vazgeçip Dimaşk'a dönmek zorunda kalan Abdülmelik Dimaşk'ı kuşattı. Eşdak halifeden eman alarak teslim oldu. Ancak Abdülmelik ileride tekrar isyan edebileceğini düşünererek onu sarayına davet etti ve kendi eliyle öldürdü.

Eşdak cesur ve kibirli bir kumandan, iyi bir hatipti. Saîd b. Müseyyeb onu İslâmî devrin en meşhur hatipleri arasında sayar. Abdullah b. Zübeyr'e muhalefet maksadıyla namazda bescimlenin âşikâre okunmasını yasaklayan ilk şahıs odur. Babasından, Hz. Ömer, Osman, Ali ve Hz. Âişe'den hadis rivayet etmiştir. Kendisinden de oğulları Saîd, Mûsâ, Ümeyye ile Yahyâ b. Saîd el-Ensârî ve Ebû Ümeyye Abdülkerim b. Muhârik gibi muhaddisler rivayette bulunmuşlardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Vakîdî, *el-Meğâzî*, II, 845; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 237-238; Zübeyrî, *Nesebü Kureys*, s. 176-180; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), Kahire 1981, s. 145, 296, 615; Belâzürî, *Ensâb*, V, 131-132, 135-136, 140-141, 149-150, ayrıca bk. İndeks; Ya'kûbî, *Târîh*, II, 253, 255-258, 264, 270, 274; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), tür.yer.; Mes'ûdî, *Mürâcû'z-zeheb* (Abdülhamîd), III, 94, 109-111; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, bk. İndeks; Nüveyrî, *Nihâyetü'l-ereb*, XXI, 100-108; Kütübî, *Fevâtü'l-Vefeyât*, III, 161; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, VIII, 37-39; a.m.f., *el-İşâbe*, II, 175; *Tecrid Tercemesi*, I, 101-102; İbn Fehd, *Gâyetü'l-me'râm*, s. 106-114; Zirikî, *el-A'lam*, V, 246; J. Wellhausen, *Arap Devleti ve Sukutu* (trc. Fikret İşıltan), Ankara 1963, s. 69-71, 73, 82-84, 86, 89, 90, 104; M. Ebû'l-Fazl İbrâhîm – Ali M. el-Bicâvî, *Eyyâmü'l-'Arab fi'l-İslâm*, Kahire 1394/1974, s. 414, 418, 419; Abdülmün'im Mâcîd, *et-Târîhu's-siyâsî li'd-devleti'l-'Arabiyye*, Kahire 1982, II, 109-111; K. V. Zetterstéen, "Amr b. Sa'îd", *IA*, I, 415; a.m.f., "Amr b. Sa'îd", *El²* (İng.), I, 453; Hakî Dursun Yıldız, "Yezîd b. Mu'âviye", *IA*, XIII, 412; Wensinck, *el-Mu'cem*, VIII, 210.

ABDÜLKERİM ÖZAYDIN

EŞEC el-ABDÎ

(الأشج العبدى)

Münzir b. Âiz b. el-Hâris
el-Eşecc el-Abdî

Sahâbî.

Bahreyn taraflarındaki Abdülkays kabilesine mensuptur. Adının Münkız olduğu da söylenmektedir. Eşec lakabını başında veya alındaki derin bir yara izi

sebebiyle almıştır. Bu lakabın ona Hz. Peygamber tarafından verildiği de rivayet edilmektedir. Asar aşiretine nisbetle ayrıca Asarî diye anılır. Babasının adının Hâris veya Amr olduğu da kaydedilmektedir.

Eşec el-Abdî, kız kardeşinin oğlu ve damadı olan Amr b. Abdülkays el-Abkasî'yi (veya Münkız b. Hibbân) hicretten önce hurma satmak üzere Mekke'ye gönderdi. Bazı rivayetlere göre de Eşecc'in dostu olan bir rahip ona Mekke'de bir peygamberin ortaya çıktığını haber vermiş ve bazı özelliklerinden bahsetmişti. Eşec rahibin söylediğinin doğru olup olmadığını anlamak üzere Amr'ı Mekke'ye gönderdi. Amr Hz. Peygamber'de bu özelliklerin mevcut olduğunu, onun ayrıca kendi kabilesi ve kabile ileri gelenleri hakkında geniş bilgiye sahip bulunduğunu gördü. Bu bilgilerin ancak ilâhî bir destekle elde edilebileceğini anlayan Amr İslâmiyet'i kabul ederek Resûl-i Ekrem'in kabilesine hitaben yazdığı bir mektupla geri döndü. Amr'ın karısı Ümâme ile kayınpederi Eşec İslâmiyet'i kabul etmekle beraber Hz. Peygamber'in mektubunu kabile halkına vermeye cesaret edemediler. Fakat bir süre sonra mektubu açıklayarak İslâmiyet'i yaymaya başladılar. Hicretin 8. yılında Mekke fethinden bir müddet önce veya 10. yılda, başta Eşec olmak üzere İslâmiyet'i kabul edenlerden Suhâr b. Abbas, Amr b. Mercûm el-Abdî, Şihâb b. Abdullah b. Asar, Hârise b. Câbir, Hemmâm b. Rebîa el-Asarî gibi kabile ileri gelenlerinin içinde bulunduğu bir heyet Resûl-i Ekrem'i görmek üzere Medine'ye gitti. Kafileyeye Eşecc'in veya Abdullah b. Avf el-Abdî'nin başkanlık ettiği rivayet edilmektedir. Bu iki rivayeti telif ederek Eşecc'in adının Abdullah b. Avf el-Abdî olduğunu söyleyenler de vardır. Kafile Medine'ye girmeden önce Resûl-i Ekrem'in onlardan bahsederek İslâmiyet'i kendiliklerinden kabul ettiklerini ve Eşec el-Abdî ile birlikte Medine'ye gelmekte olduklarını haber verdiği kaydedilmektedir. Kafile Mescid-i Nebevî'ye vardığında heyette bulunanlar hemen Resûlullah'ın yanına koştukları halde Eşec el-Abdî temizlenip yeni bir elbise giydikten sonra Resûl-i Ekrem'in huzuruna çıktı. Hz. Peygamber ona, kendisinde görülen yumuşak huyluluk ve ihtiyatkârlığı Allah ve Resûlî tarafından sevilip beğenildiğini söyledi (Müslim, "İmân", 25, 26; Ebû Dâvûd, "Edeb", 149; Tirmizî, "Bir", 66; İbn Mâce, "Zühd", 18). Bu iltifata çok sevlenen Eşec, değerli iki özelliğe sahip ola-

rak yaratıldığı için Allah'a hamdetti. On gün kadar Medine'de kalarak Kur'an'ı ve İslâmiyet'i öğrenmeye çalışan Abdülkays heyeti, Hz. Peygamber'in kendilerine verdiği değerli hediyelerle memleketlerine döndüler. Eşec el-Abdî'nin bundan sonraki hayatı ve ölüm tarihi hakkında kaynaklarda bilgi yoktur.

BİBLİYOGRAFYA :

Müslim, "İmân", 25, 26; Ebû Dâvûd, "Edeb", 149; Tirmizî, "Bir", 66; İbn Mâce, "Zühd", 18; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 557-566; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 338; Hatîb, *el-Esmâ'ü'l-mübhemme fi'l-enbâ'î'l-muhteme* (nşr. İzzeddin Ali Seyyid), Kahire 1405/1984, s. 442-445; İbn Abdülber, *el-İstâb*, I, 118-119; III, 461; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, I, 116-117; III, 359; V, 150-151, 267-268; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 87, 613; III, 408-411; IV, 203, 657-658, 679; VI, 224; VII, 524; Mehmed Zihni, *el-Hakâik*, İstanbul 1310-11, I, 157-158; *Tecrid Tercemesi*, I, 61-63; Wensinck, *el-Mu'cem*, VIII, 264.

M. YAŞAR KANDEMİR

EŞEC el-KİNDİ

(الأشج الكندي)

Ebû Saîd Abdullâh b. Saîd
b. Husayn el-Eşecc el-Kindî
(ö. 257/871)

Hadis hâfızı.

167'de (783) Küfe'de doğdu. Küçük yaşta hadis tahsiline başlayarak Hüseyim b. Beşîr, Abdullah b. İdrîs, Ebû Bekir b. Ayyâş, Muhammed b. Fudayl gibi muhaddislerden faydalandı. Başta Buhârî olmak üzere *Kütüb-i Sitte* musannifleri, İbn Huzeyme, Ebû Hâtim er-Râzî, Ebû Zür'a er-Râzî, İbn Ebû Hâtim gibi pek çok muhaddis kendisinden hadis öğrendi. Hâfızası güçlü, güvenilir bir muhaddisti. Yahyâ b. Maîn onun bazı zayıf râvilerden hadis aldığını söylemektedir. Buhârî biri *el-Câmi'u's-şâhih*'te, dördü *el-Edebü'l-müfred*'de (nr. 369, 394, 443, 1211) olmak üzere ondan rivayet ettiği sekiz hadise çeşitli eserlerinde yer vermiştir. Müslim'in *el-Câmi'u's-şâhih*'inde ise yetmiş rivayeti bulunmaktadır. Eşecc'in muhtelif eserleri olduğu kaynaklarda zikredilmekte, Zehebî onun bir ciltten ibaret olan *Teisîrü'l-Kur'ân* adlı eserini gördüğünü söylemektedir. Rivayet ettiği bazı hadisleri ihtiva eden bir risâlesi de Dârü'l-kütübî'z-Zâhiriyye'de bulunmaktadır (Mecmua, nr. 18/10, vr. 211^a-224^a).

Eşec el-Kindî Rebîülevvel 257'de (Şubat 871) Küfe'de vefat etmiş olup daha önce öldüğüne dair rivayetler doğru değildir.